

Tisková zpráva k monitoringu RRTV – zpravodajství TV NOVA o kriminálních činech s identifikací romské etnicity

Rada pro rozhlasové a televizní vysílání na svém 16. zasedání dne 4. září 2012 projednala první analytické výstupy vyhodnocující, jakým způsobem a s jakými důsledky televize Nova ve své relaci Televizní noviny prezentuje události, v nichž jsou, ať již reálně či domněle, jako aktéři zastoupeni příslušníci romského etnika.

Analytické materiály zhodnocují problematiku mediálního obrazu Romů v obecné rovině a rovněž se konkrétně zaměřují na prezentaci Romů, zejména v souvislosti s událostmi kriminálního charakteru, v Televizních novinách v období od 1. ledna 2012 do 20. února 2012. Jedná se o první výstupy, na které naváží na příštím zasedání dne 18. září závěry monitoringu relace Televizní noviny z období od 21. února do 31. května 2012.

Na základě analýzy, která podrobně zmapovala mediální prezentaci Romů v Televizních novinách v prvních dvou měsících letošního roku, Rada přijala následující usnesení:

Rada pro rozhlasové a televizní vysílání (dále jen Rada) v rámci své působnosti dané ustanovením § 5 písm. a) a f) a § 59 odst. 1–3 zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů (dále jen zákon č. 231/2001 Sb.), v platném znění, upozorňuje provozovatele CET 21 spol. s r.o., IČ 45800456, sídlem Kříženeckého nám. 1078/5, Praha 5, PSČ 152 00, na porušení ustanovení § 32 odst. 1 písm. i) zákona č. 231/2001 Sb., neboť odvysíláním pořadu Televizní noviny v období od 1. ledna do 20. února 2012, v němž byly opakovaně zařazeny účelově vybírané a zpracované informace o příslušnících romského etnika, se dopustil porušení povinnosti nezařazovat do programů pořady, které mohou utvrzovat stereotypní předsudky týkající se etnických nebo rasových menšin. Pořad Televizní noviny prezentoval ve sledovaném období v souvislosti s romským etnikem prakticky výhradně negativní informace, převážně ze sféry kriminality, a na rozdíl od kriminality většinové populace zde pachatele identifikoval etnicitou. Zobrazoval Romy výhradně jako problémovou menšinu z hlediska kriminálního nebo sociálního, označoval za Romy jedince tmavší pleti, bez ohledu na to, zda jde skutečně o Romy, respektive zda se jimi dotyční cítí být. Byla používána slovní spojení, díky nimž docházelo k automatickému spojování problematických situací a lokací s Romy (romská ubytovna atd.), bez ohledu na faktický stav věcí. V případě informování o střelbě v Tanvaldu byli účastníci incidentu označeni jako mladíci v reportáži (ze dne 1. ledna) z doby, kdy se předpokládalo, že jsou oběťmi. V okamžiku, kdy se začalo uvažovat o tom, že mohli být útočníky, identifikovala je televize verbálně jako Romy (reportáže ze dne 2., 3., 4., 5., 11. a 13. ledna). V pořadu Televizní noviny byly zařazeny rasistické výroky (neidentifikovaná osoba: „Můžu říct, že ten člověk jich zastřelil málo, poněvadž tady přepadávají normálně v pravý poledne tady v parku, že jo, lidi.“) bez jakékoli redakční korekce. Během informování o demonstracích na severu Čech dal pořad prostor k vyjádření výhradně extremistům a jejich sympatizantům, účastníkům protiromských demonstrací (reportáže z 8., 15. a 29. ledna). O problematice severních Čech bylo informováno tak (3., 8. a 15. ledna), že přítomnost romského etnika vyzněla jako jediná příčina

složité sociální a bezpečnostní situace. Romové jsou dle sociologických studií majoritou vnímáni jako osoby zvýšeně náchylné k agresivnímu a kriminálnímu chování a k zneužívání sociálního systému, a zpravodajství televize Nova, bez zájmu o skutečný stav věci, přesně kopírovala předsudky většinové společnosti, nerozlišovala mezi jednotlivými skupinami Romů, natož mezi jednotlivci, nezabývala se otázkou obtížnosti určení etnického původu. Tím posílila negativní předsudečně stereotypní vnímání romské menšiny, což může podporovat a vyvolávat xenofobní a dokonce rasistické nálady ve společnosti. Vzhledem k nepopíratelnému faktu, že atmosféra ve společnosti, zejména na některých územích republiky, je z hlediska soužití s romskou menšinou značně problémová a vyhrocená tak, že dochází ke střetům a rovněž k útokům s rasistickým podtextem, je nutno hodnotit takový postup nejsledovanějšího zpravodajského pořadu za obzvláště problematický, až nebezpečný. Rada stanovuje lhůtu k nápravě 7 dnů od doručení upozornění.

a

Rada pro rozhlasové a televizní vysílání (dále jen Rada) v rámci své působnosti dané ustanovením § 5 písm. a) a f) a § 59 odst.1–3 zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů (dále jen zákon č. 231/2001 Sb.), v platném znění, upozorňuje provozovatele CET 21 spol. s r.o., IČ 45800456, sídlem Kříženeckého nám. 1078/5, Praha 5, PSČ 152 00, na porušení ustanovení § 32 odst. 1 písm. c) zákona č. 231/2001 Sb., neboť odvysíláním pořadu *Televizní noviny*, respektive způsobem informování o napadení rodiny ve Varnsdorfu v pěti reportážích ve dnech 5., 8., 15., 18. a 29. ledna 2012, se dopustil porušení povinnosti zajistit, aby vysílané pořady nepodněcovaly k nenávisti z důvodu barvy pleti nebo příslušnosti k národnostní nebo etnické menšině. Pořad informoval o napadení rodiny, přičemž opakovaně uvedl, že pachateli byli Romové. Informoval o následných demonstracích ve Varnsdorfu, označil za viníky napjaté situace na severu Čech Romy. Nedal žádný prostor k vyjádření příslušníkům romské menšiny. Veškerý prostor k vyjádření místních obyvatel byl vyhrazen pro zástupce majority, kteří vyjadřovali své obavy z romského etnika. Pořad opakovaně inzeroval konání demonstrací, které sám nazval protiromskými. Autoři reportáží manipulativně a účelově použili informaci o úmrtí napadené ženy, neboť opakovaně dali její smrt do přímé souvislosti s romským útokem, přičemž skutečností je, že žena zemřela až několik dní po útoku, a to přirozenou smrtí na následky dlouhodobé těžké choroby. Pořad tak nepřinesl věcné zpravodajství o celé situaci, ale za použití zavádějících a zjednodušujících informací a nevyvážené prezentace problematiky přispěl k vyhrocení situace na severu Čech. Zpracováním a řazením nepodložených, z kontextů vytržených a zavádějících informací, včetně účelové konstrukce o souvislosti smrti ženy a romského útoku, a svoláváním protiromských demonstrací, podněcoval pořad *Televizní noviny* k nenávisti vůči skupině obyvatel na základě jejich etnického původu, a to bez rozlišení jednotlivých osob, ale na základě principu kolektivní viny. Rada stanovuje lhůtu k nápravě 7 dnů od doručení upozornění.

Monitoring vysílání pořadu *Televizní noviny* za období prvních pěti měsíců roku 2012 a posouzení zpravodajství o kriminálních činech, v nichž byla identifikována romská etnicita, z hlediska zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, si Rada nechala zpracovat v reakci na tzv. břeclavskou kauzu, kdy těžce zraněný patnáctiletý chlapec z Břeclavi uvedl, že jej zbili tři mladí Romové a následně, po několika týdnech vyšetřování, vyšlo najevo, že si chlapec tento útok

vymyslel. Celá záležitost vyvolala obrovskou mediální odezvu. Romské organizace se začaly obracet na příslušné státní úřady s žádostí, aby se zasadily o to, aby média, zejména pak televize Nova, nadále nešířila podobné neověřené informace, v jejichž důsledku dochází k vyhrocení vztahů mezi Romy a majoritní společností. Jedním z oslovených orgánů byla rovněž Rada pro rozhlasové a televizní vysílání. Rada byla vyzvána, aby učinila kroky, které zamezí posilování etnického napětí prostřednictvím médií.

V Praze dne 4. 9. 2012

Kateřina Kalistová

předsedkyně Rady pro rozhlasové
a televizní vysílání

kontakt: info@rrtv.cz

274 813 830

